

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi és megyei érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Rómpa Mihály-utca 10. sz.

Ugyan a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás.

Telefon-szám: 52.

Telefon-szám: 52.

Felelős szerkesztő:

KOMÁROMY ISTVÁN.

Kiadó laptulajdonos:

ID. RÁBELY MIKLÓS.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona. Fél évre . . . 4 korona.
Egyes szám ára 20 fillér.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor térfogata . . . 12 fillér.
Nyilttér sora 40 fillér.

A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni sziveskedjenek.

A kiadóhivatal hirdetést és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.

Pünkösöd.

A virágos, a rózsás ünnep, a tavasz pompájának teljességében érkezett.

A mikor az egész természet, mint egy belső varázslat parancsszavára, duzzasztja, bontogatja rügyeit, nyitogatja bimbóit, kitarja virágjainak gyöngéd színárnyalatában és illatárjában pompáját: méltó, hogy az ember is akkor virágozzék.

De hol fejlőd az embernek bimbója, virágja? Ott, ahol leginkább kiül az ő emberi lényének mivolta: a lélek, a szellem körében.

Itt pedig Jézus Krisztus mutatta meg nekünk az örökké értékes, örökérvényű javakat a lélek fenkölt, művelt nemességében: az Isten országában, amely legelőször a mi lelkünkben alakul ki, hogy azután átvadjon abba a másikba, amely nem ér soha véget, amelyet az őt szeretőknak ígért az Ur.

Származására, eredetére nézve minden emberi lélek nemes ugyan, mert mint öntudatos, gondolkodó, találékony lény került ki az Isten teremő lehetőségéből és megvan benne a képesség csirája,

hogy egy szebb, fejlettebb világot alakítson úgy a technika terén, mint a javak és jogok élvezetében. De még ez a magaslat sem elég nekünk. A munka, a törekvés kiemel bennünket még embertársaink közül is. Ez már egy fokkal nagyobb nemesség, de még ez sem elég. Nekünk még magasabbra kell törekednünk. Oda emelte tekintetét a föltámadt és menybe ment Mester, aki azt akarja, hogy „ad astra“ a csillagokig törekedjünk lélekben és igazságban. Ő új öntudatra ébresztett bennünket: az Isten fia méltóságának öntudatára. A ki utána tör, az nem éri be tudással, nem elég neki azt tudni, hogy milyen a folyók, tengerek, felhők, szellők és csillagok járása? Lelkünk mélyéből más vágyak törnek elő, más célok, más eszmények rügysznek ki s kicsi lesz a föld annak, aki az egekbe felhatolva, nagyobb lesz időnél, térnél s ilyen lehet az utolsó halhatatlansági aspiráns, habár talán csak pinczelakásban, vagy padlásszobában lakik. Ez már magasabban van a földi hegyeknél, ez elért az égig: amelyből egy darab ott tündöklök az igaz ember lelkében.

De mások lefelé mutatnak a földre és azt mondják: elég szép nekünk a föld is! Ebben a mondásban így hiba rejlik, mert a föld nem elég szép az ég nélkül: a világ szűk az ég nélkül, a haladás, műveltség, testvériség mind elfonnyad az ég nélkül.

A műveltségbe alap gyanánt bele kell állítanunk a természetfölötti hitet, amely gyermeki érzést és isteni félelmet ébreszt. Eléggé megmutatta a tapasztalás, eléggé igazolta a történelem, hogy ez a gyermeki érzés és isteni félelem a legjobb alap: másban nem bizhatunk. De idézhetünk egy olyan tanut, aki minden gyanu fölött áll. Rousseau szavai ezek: „Nem hiszem, hogy az ember vallás nélkül erényes lehessen; magam is sokáig vallottam e téves nézetet, de már kiábrándultam belőle“.

A pünkösöd ünnepe pedig kiválóan a lelki fölemelkedés ünnepnapja: ezen a napon emelkedett a gyermeki érzés és az isteni félelem az első kiválasztott lelkében a rajongó isteni szeretet és a hősies, áldozatos erény megdicsőült magaslataira.

Ebből a forrásból ered a kereszt-

TÁRCZA.

Visszaemlékezéseimből.

Az országos magyar képzőművészeti társulat a folyó évben tartja fennállásának ötvenedik évfordulóját.

Nekem, a ki ott állottam a kisdéd bölcsője mellett, talán kegyesen megengedi az olvasó, hogy gyermekkori benyomásaimból ide jegyezsek egyet-mást.

Szüloim Rimaszombatban 1849-ben a mostani Kossuth-utczában magyar bankon megvásárolták a Broncs-féle házat s mivel a Kossuth-bankó nagy hirtelenséggel megbukott, hát ezt a köépületet úgy értékesítették, hogy legezeli-irányosabbnak mutatkozott.

Eleinte császár-vadászok laktak benne; utóbb az absolut-korszakban szörnyen gyűlölt pénzügyörök bérelték ki laktanyának. A legénység, az egyetlen főszemlést kivéve, nőtlen volt. Ezt mindenkinek, talán azért, hogy tekintélye legyen: „Respicient urnak“ kellett titulálni, a ki nemcsak csinos, fiatal feleségét tartotta a kaszárnyában, hanem mellé szakácsnét is fogadott s a laktanyában a perpatvar ugyszólván napi-renden volt.

Egy szép tavaszi reggelen a legénység közül a legcsinosabb, bizonyos lengyel-származású szép, deli ifju, a padláson agyonlötöte magát.

Alighanem asszony volt a dologban, mert

mikor a szakácsnét az udvarra kilépni láttam, az a nagy rémülettől szólni se tudott, csak folyton a két karját emelte s a tenyereit csapdosta össze, a ki különben egész nap úgy káromkodott, hogy szinte porzott tőle az ország-utja.

Mint kisfiu odaálltam a pitvar ajtóba s megvártam, míg az öngyilkost a Zehery János borbélylegényei lecipelték.

Kétségtelen, hogy maga vetett végett az életének, hisz vízzel volt megtöltve a szolgálati fegyvere s a töltés úgy széthordta a legény fejét, hogy csak az alsóállkapcsa maradt meg. A jobb lábának hüvelyk ujján ott lógott a madzag, a mellyel a puska ravaszát megrántotta.

Mi gyermekek soká nem mertünk sötétben az udvarra kimenni; a szomszédok folyton kísértetet emlegettek, pedig arra felé nem igen eszozogott más, mint az alsó szomszédunk: egy toporodott vén lány, úgy hívták *Méhi Mária*, a kinek kezéből egész nyáron nem hiányozhatott a nagy vöröshuzatu esernyője; azaz pardon, jártkelt Petőfi egyik barátja is *Papp Sámuel* ügyvéd a kinek rőt-szakállától féltünk; szegény üldözési mániába esett, abban is halt meg.

Mikor az idő őszre hajlott, özvegy *Hevessy Bertalanné* költözött a házba, *Póli* nevű gyönyörű leányával és négy fiu-unokájával, a kiket Tornalján lakó szülői akkor irattak be az egyesült protestáns gimnáziumba, a mely városunkban hazafias missiót teljesített.

Klassikus szépségű uri leány volt ez a He-

vessy Póli, sugár karesu növését mindenki megbámulta; most nekem úgy tetszik, mintha mély fekete tüzü szemei olykor ábrándosak lettek volna.

A Méhi Mária portájáról két terebélyes fa hajlott át hozzánk; az egyik almafa volt, a másik körte. Sokat üldögéltem ezek árnyékában betegen, s ráértem nemcsak a röpködő színes pillangókat meg aranyos darazsakat élénken megfigyelni, hanem az uriaszony lakásába járó jeles tanárokat is; akiktől — úgy vettem észre, — mintha a Hevessy fiuk idegenkedtek volna; pedig nem volt erre elegendő okuk, mert olyan védőangyal szárnyai alatt nőttek fel, minő a szép Póli volt, úgy hogy annak a kedvéért akár a középiskola összes osztályait minden nagyobb baj nélkül könnyen átuszhatták volna.

A tanárok közül egyszerre két nőtlen ifju járt leggyakrabban a szigorú nagymamához, a ki, ha ő rajta állott volna, hát vőül a természet-tudományok kiváló professorát választotta volna. Tanítványa Mikszáth is mindenkor a legnagyobb melegséggel emlékezett meg róla. Egy körülményről azonban ugy látszik teljesen megfelelt a legmondosabb, körültekintő édes anyja.

A Rimasor felé, a mostani Kmetty-utczában éppen a Méhi Mária telkén állott egy igénytelen fa-épület, a melyet *Plachy Ferencz*, a gimnázium fiatal rajztanára műteremnek használt, és a hol a művész, mikor ráért, erősen befüggönyözött ablakok mögött szorgalmasan festegedett.

ténységnek csaknem kétezer éves hatalmas folyama, amely melegítő tűzár gyanánt átsapva egyik emberi lélekből a másikba, annak az égi tudománynak magasztos fénykörébe emelte a nemzeteket és népeket, amelynek világossága Jézus Krisztustól meggyújtva, átvilágította először a zsidóságot, azután a görög-római pogány műveltség hatalma alatt élő népeket, ezeknek romlott, korhadtt erkölcsi helyébe égisz áldozatos erényeket állítván, mint azt csak annak a hat milliónak a története is mutatja, akiknek teste ott vannak eltemetve Róma földalatti katakombáiban, mint az első három századnak igazai és vértanúi. De átsapott az égisz láng a római birodalom hatalmas határain s Perzsia, Szittyaország, India, talán Khina, Arábia, Afrika közepe tája még az apostoli korban részesült a Szentlélek tüzeiben és szeretetében. Látjuk, hogy a belső viszályok és Mohamed népének minden fanatikus hatalma sem képesek elpusztítani Krisztus és a Szentlélek művét. Végighuzódik az újkorig, mint tüzes folyam, kiheveri a belsejében dúló középkori visszaéléseket és fekélyeket, mert a hivek, az igazak lelkében mindig volt annyi nemes erény, tisztaság és áldozatkészség, hogy azok kedvéért az Ur szívesen tekintett az ő művére, ha vezetőiben nem lelte is mindig kedvét. Az újkor szelleme két irányt vetett a föl-szinre: egyrészt a renaissance műveltségével együtt újraéledt a pogány szellem s ezzel ellentétben föltámad a szentíráshoz, annak szelleméhez való visszatérés követelménye s ez a kettő vivja azóta a szellem harczeit más-más alakban föltámadva Európa művelt színterén. De a Szentlélek soha sem hagyta el a kereszténységet: mindig vannak igaz emberek, akiknek erénye a hit alapján emelkedik magasra és ha néha a lanyhaság időszakai lát-szanak beállni, akkor gondoljuk meg: mekkora területen terjedt el a kereszténység: hatszáz millió a földön élő keresztények száma és minden nemzetnek hirdetik már jóformán az evangéliumot —

Mi csak lábujjhegyen, lopva mertünk ennek a házikónak a tájékára lépni, a melyet különben erősen körülölyt az uritök indája meg az árvacsáln; s irigykedtünk a szép Póliára, a ki felügyelet alatt, nem egyszer, egész fesztelenül át merte lépni a műterem küszöbét; talán modelt is ült, a mint azt édes atyám is megeselekedte; a kit, a vállán puskával, peczkes állásban pogány magyarnak festett le a tanár, és a kit talán éppen azért „a maga jó szellemének” nevezett a beteges hajlamu korán letört ügyvéd: Papp Sámuel.

A festő saját módszere szerint tanított. Egyideig magam is tanultam tőle. A festészetről könyvet is irt, hanem annak csak töredéke jelent meg. Tanította Izsó Miklóst is s a zseniális magyar szobrász bizonyítványa ma is meg van az Ernst Lajos gyűjteményében.

Plachyt ma sokan csak dilettans művésznek tartják, azonban én a legnagyobb közvetlenséggel mondhatom, hogy az ő megnyerő modora és nagy kitartása még nagyobb dolgokra is hevítette volna, ha a körülmények e tekintetben akkor kedvezőbb alakulnak vala.

A szép Póli folyton nagy elragadtatással kezdett a festő készülségéről beszélgetni, aki midőn a leány rajongásáról értesült, egyáltalában nem késett kijelenteni, hogy ime megbárátkozott azzal a gondolattal, hogy az ideális hölgyet oltár elé vezesse.

Amde az özvegy édes anyja nem ilyen, valahonnan Zólyomból ide költözött ifjut szerett volna vejének, hanem olyat, a régi gömöri

évről-évre nagyobb sikerrel, csakhogy ezekről a napilapok nem tájékoztathatnak bennünket. Hithirdetőink áldozatkészsége és szeretete vetekedik az apostoli korok hősiességével és lelki finomságban talán föltulmulja azokat. Tehát ott lobognak a legnagyobb, egetérő lángok az égő terület szélein: a vad, vagy félkultúrás népek között, azok nyelik el a kereszténység erényeinek, áldozatos melegének legnagyobb részét; ezért látszik úgy, mintha némely nyugati országban a keresztény vallás hanyatlanék: a nemzetek java, színe virága ég a szegény vadak közt a Szentlélek tüzeiben.

Azért nem maradunk mi sem árván. Támadnak közöttünk is hívő férfiak és nők, akiknek a vallásos, emelkedett lelkülete újra kiemel a mocsárból százezereket.

Ne féljünk, a Szentlélek nem hagyja az ő művét elpusztulni s a nemzetek se féljenek, míg lesznek a jövőbe látó prófétáik. Csak az a nép pusztul el, amelynek minden tagja mára, a saját testi és anyagi hasznára tekint s azontul nem lát semmit. Ez a lelki vakság, ezzel veri meg az Isten azokat, akik őt szabad akaratból elhagyják. Mert kényszeríteni senkit sem akar a hitre, erényre, Isten országára.

Hisszük, hogy a Szentlélek újító erejével megújítja, fölfrissíti a mi lelkeinket is, hogy a közelmúltak zivatarai után új termékenység árad el a lelki élet terén, hogy a megújuló keresztény műveltségben nem az ellentéteket keressük és fessegetjük, hanem mint a legnagyobb Mester hivei egymást megértve és kölcsönösen kiegészítve, törekedni fogunk magunkban az igazi lelki nemességet „ad astra” fokozni és azok lelkébe is bevilágítani az erény fényével, akik testvéreink ugyan, de még nem értenek meg bennünket, mert a Szentlélek tüzeit félreismerve, esalóka lidérczfény bolygását követik.

A Szentlélek szeretete egyesítsen bennünket! —*hz.*—

gentry-familiából, minő a másik, már akkor nem élt, Tornaljai volt; gazdag, hatalmas, aki még a Coburg herceg családjának is imponált.

Sok álmatlan éjjel után végre beleegyezett a bánatos öreg asszony, hogy a leányát Haviár Dániel tiszteletes, legszűkebb családi körben, a saját lakásán eskesse össze s nem késett a leánya hozományát ropogós bankjegyekben a boldog vőlegény kezeihez leolvasni, akinek érdekes szép fürtös fejében merész tervek motoszkáltak.

Igazán, ha az ember a mai világnézet szemüvegén tekinti azokat a vállalkozásokat, amelyeket ötven év előtt pengettek a honfiak, szinte mosolyogni képes azok fölött.

A kisváros piacán akkor a kiseddóvó falai mellett egy nagy hársfa állott. Országgra szóló terveket kovácsolt ez alatt a rimaszombati aranyifjuság; csak éppen az hiányzott a programból, hogyan lehetne a nemzetet az abszolút-uralom alul felszabadítani; vagy talán benne volt még az is?

Vihely Róbert, a fiatal államügyész például ez alatt a fa alatt emlegette először, hogy ha a magyar tudományos Akadémia a maga rendeltetését sikeresen akarja betölteni, első gondja lehetne, hogy saját épületet emeltessen magának s ez az indítványa, úgy tudom bele is került az Akadémia történetébe, amely a Szász Károly tolla alul került ki; Plachy Ferenc pedig átadta a tanári széket valami lengyel grófnak, aki Binder Jenő név alatt, mint menekült rejtőzött városunkban s nem késett utra kelni szép ifju nevével Velenczébe és onnan Dél-Fran-

Orvosok és gyógyszerészek gyűlése.

A gömörvármegyei orvosszövetség és orvosgyógyász egyesület május hó 31-én tartotta Rimaszombatban Dr. Löcherer Tamás közkórh. igazgató-főorvos elnöklésével tavaszi rendes közgyűlést, melyen jelen voltak: dr. Bleier Leo, dr. Borszéki Armin, dr. Fodor Béla, dr. Gaál Gusztáv, dr. Gludovátz Károly, dr. Gescheit József, dr. Hajdu Miksa, dr. Heinrich Béla, dr. Honéczy Gyula, dr. Kengyel János, dr. Lichtschein Adolf, dr. Linberger Albert, dr. Pazár László, dr. Sigmund József, dr. Schwarcz Armin, dr. Schwarcz Márk, dr. Sailer Károly, dr. Zehery István orvosok, Hello János, Steinhausz Béla és Thomka László gyógyszerészek. — A jegyzőkönyvet dr. Kármán Aladár titkár vezette.

Dr. Löcherer Tamás elnök üdvözölve a szép számban megjelent tagokat, bejelenti, hogy új tagokként: dr. Gludovátz Károly putnoki járásorvos, dr. Paál Gyula balogi körorvos és dr. Trattner Géza rosznyói orvos és Mispál Frigyes nyustyai gyógyszerész lépett be. Jelenti továbbá, hogy dr. Goldblatt Géza tornaljai körorvos most tölti be orvosi működésének negyedszázados évfordulóját, s hogy Palm Nándor 40 éves állatorvosi működés után történő nyugalomba vonulása alkalmából a király őt a Ferencz József-rend lovag-keresztjével tüntette ki. Mindkettőjüket őszinte melegséggel üdvözli az elnök a szövetség és egyesület nevében, s a jókívánságokat tolmácsolta.

Kegyelettel emlékezett meg ezután az elnök Kishonthy József és Dedinszky Gyula gyógyszerészek elhunytáról, kik mindketten lelkes tagjai voltak az egyesületnek, előbbi hosszú időn át pénztárnok is volt. A közgyűlés elhunytak felett őszinte részvétét tejezte ki. — Az elnök rámutatott előterjesztései során arra a szomorú helyzetre, hogy a státus megállapításánál a tisztiorvosokat nem a megfelelő rangsorba osztották, s bizonyos mértékben az irigység, a lekicsinylés és roszakarat szerepel ott, hol a hosszas tanulmányok elvégzése és nagy küzdelmek után az orvos hozzá méltó helyet akar a státusban elfoglalni. Felhívja kartársait, törekedjenek arra, hogy állásuk, hivatásuk és egyéniségük iránt a kellő tisztelet és megbecsülés biztosítottak az egész vonalon, s hogy senki se törje magát „borravalós”, orvoshoz nem méltó állás után. — A tetszéssel fogadott elnöki megnyitós előterjesztések után, még napirend előtt dr. Meskó Miklós vármegyei főorvos kért szót, s a jelen voltak általános figyelme mellett körülbelül következő meleghangú beszéddel fordult a közgyűléshez és az elnökhöz abból az alkalomból,

aziaországba, ahonnan tapasztalatokkal megrakodva 1859-ben tért haza s Budapesten művész barátaival 1861-ben megalapította a magyar képzőművészeti társulatot, melynek első ügyvezető titkára ő volt.

E sorok írója apróra hallotta a művész nyugateurópai utazását elbeszélni s tanubizonyosságot tehet róla, hogy élményei csaknem kizárólag a külföldi gyűjteményekben szerzett benyomásokra vonatkoztak; az olasz, meg a francia festő-iskolák technikájára; s mint gyermek, tulajdon szemével bámulta azokat a drágaságokat, meg tengeri kagylókat, melyeket ifju nevével Velenczében vásárolt Plachy és nézegettem azokat az aluminiumból készült tubusokat, a melyeket a festésnél használt.

Ez a házassági frigy adta tehát Plachynak az első impulst, hogy barátaival, a régi, meglazult „Pesti Műegyletből” külön váljon, a mely ülést egyideig a mostani Ferencz József-téren fennállott „Dianna-fürdőben” tartotta.

A társulat első tagjait nemcsak annak 1861—1863. évi évkönyveiben olvashatjuk, hanem megörökítve találjuk a mozgalmakat is abban az emlékkönyvben, a melyet ez alkalomra Szmrccsányi Miklós szerkesztett egybe.

Az alapítók közül csak ketten élnek Ujházy Ferencz festőművész meg kisfaludi Liphay Kornél nyug. kir. ítélőtáblai bíró. A megalakulás 1859. január 23-án a Van der Venne Adolf halpiacdon létezett magánlakásán történt; csak az alapszabályok helybenhagyása késett ötnegyed évig, míg a rendőrhatalóságot sikerült meg-

hogy a király dr. Löcherernek és családjának a magyar nemességet adományozta:

„Mielőtt napirendre térnénk, kedves kötelességemnek tartom megemlékezni egy körülményről, a mely bizonyára mindnyájunkat őszinte örömmel tölt el.

Kétségtelen, hogy az ügybuzgalomnak legnagyobb ellensége a méltánytalanság érzése. S a mikor nap-nap után azt tapasztaljuk, hogy az orvosok majd minden téren a legmostohább elbánásban részesülnek, nem lehet csodálni, ha nagy részük ebben a tudatban munkakedvét veszti és hivatását csak kötelességből, ambíció nélkül tölti be.

Annál nagyobb érdem tehát, ha vannak közöttünk, a kik hálára, elismerésre nem számítva, fáradság és dolgoznak, akik kötelességük lelkiismeretes betöltése mellett tudásukat és tehetségüket a közjónak szentelik és a kiket cselekedeteikben nem az önzés és feltűnni vágyás, hanem csupán az emberi érzés és nemes gondolkodás vezérel.

Ez a közjó érdekében kifejtett önzetlen, fáradhatatlan munkásság és áldozatkészség nyerte el méltó jutalmát akkor, a mikor a király ő Felsége szövetségünk érdemes elnökét: a magyar nemességgel kitüntetni kegyeskedett.

Ugy hiszem, mindnyájunk őszinte érzelmeit tolmácsolom, a mikor mélyen tisztelt elnökünket e magas kitüntetés alkalmából a szívünk melegével üdvözlöm és azt kívánom, hogy azt a fejedelmi kegyet, a mely nemcsak személynél és kedves szereteteit érte, de arra a nagy családra is visszasugárzik, a melynek kötelékébe hivatásánál fogva tartozik: övéi körében boldogan, jó erő és egészségben sokáig élje, s érje meg azt az időt, a mikor az általa elültetett csemete újabb és újabb rügyeket fakaszt, hogy majdan hatalmas és terebélyes családfává virágozzék!

Dr. Löcherer Tamás az elhangzott lelkes éljenzés után körülbelől így válaszolt: „Az igen tisztelt alelnök ur, kedves barátom, szíves megemlékezését, s azt a meleg üdvözlést és jókívánásokat, melyeket mint az önök érzelmeit ékes szavakkal tolmácsol, hálás szívvel köszönöm. Nem mondhatom, hogy a királyi kegy megnyilatkozása nem keltett bennem jóérzést, de ebben nem annyira érdemeimet láttam méltatva és jutalmazva, mint inkább barátaim jóindulatának és szeretetének nyilvánulását tapasztaltam. Nem mondhatom, hogy nem szolgáltam rá az elismerésre, mert hiszen ha valaki a tövises, testet-lelket megörlő orvosi pályán 30 évig szakadatlanul dolgozik, ez maga is elegendő a méltánylásra. Mégis legnagyobb kitüntetés a kartársak szeretete és baráti jóindulata, mely-

puhitaniok, a mely ebben a törekvésben a bécsi „Concordia” egyesület jövőjét féltette.

Mikor a magyar képzőművészeti társulat első titkára 1862. július 10-én visszavonult, megint Rimaszombatba ment lakni és csak a hetvenes évek közepén került vissza Budapestre, a hol az ő czukorutcsai lakásán többször megfordultak pályatársai közül azok, a kikkel az alapítás nagy munkáját végezte. Élénken emlékszem, mikor engem is mint egykori növendéket ő mutatott be *Orlai Petrics Somának*; utódját *Telepyt* már akkor igen jól ismertem, a ki a természetvizsgálók XII. vándorgyűlésén Rimaszombatban szemem láttára készítette azt a képet, a mely a fazekas-bányákat tünteti fel.

E sorok írója talán saját maga csudálkozik legjobban, hogy történhetik az, hogy az ember öreg korában annyira híven vissza tud emlékezni az ötven év előtti benyomásaira? Magyarán az legyen elég a bevezetésben érintett öngyilkos epizódjára hivatkoznom.

Azt a kőházat, amelyben egykor özvegy Hevessyné lakott 1856-ban tataroztatni kellett s feledhetetlen előttem, hogy mikor boldogult édes anyám az ácsállérral a padlásra ment, a lépcsőnek legfelső fokán hátrahanyatlott, mert a kémény mellett egy vastag gerendán emberi koponya vicsoritotta a fogát s a fülhomályba mereven bámult sötét szemgödreivel.

Mindnyájunknak rögtön a rég elhalt financz szerelmi tragédiája jutott eszünkbe; pedig teljesen alap nélkül, mert hisz annak koponyáját egészen széthordta a lövés és úgy kellett a

nek legjobban örvendek, s ennek mai megnyilatkozását is legkedvesebb emlékeim közé fogom sorozni. Kérem a szövetség és egyesület tagjait, hogy engem továbbra is tartsanak meg eddig mindenkor tapasztalt s általam végtelenül nagyrabecsült jóindulatukban!”

A napirend tárgyai következtek ezután a családi jellegű, meleg üdvözlés és válasz után.

Bácsbodrog vármegye két átiratát tudomásul vette és pártolja a közgyűlés. Dr. Szabó Károly szövetségi pénztáros jelentése szintén tudomásul vétetett. — Dr. Kármán Aladár titkár — ugyis mint a munkásbiztosítási pénztári főorvos — jelentést tett arról, hogy a pénztári orvosok a szerződést valamennyien aláírták s referált az ez ügyben történtek összes pházisairól. Reámutatott azon nagy anyagi előnyökre, melyekre az új illetmény szabályzat értelmében az orvosoknak kilátásuk van, s amennyiben a belügyminiszterium a pénztári orvosok mintegy 80%-át képező hatósági orvosoknak megengedi a szabályzat szerinti működést, úgy remélhető, hogy rövidesen rendes nyugodt medrébe terelítik a munkásbiztosítási pénztár egészségügyi ellátásának régóta vajdó kérdése. — A jelentés tudomásul vétetett.

Még dr. Zehery István törvényszéki orvos három igen érdekes törvényszéki esetről és felülvéleményezéséről referált, s dr. Schwarz Márk tiszolci, dr. Gludovitz Károly putnoki, dr. Borszéli Armin feledi orvos és dr. Löcherer Tamás kórh. igazgató-főorvos több az orvosi gyakorlatban előfordult tanulságos esetet ismertettek. Végül elhatározták, hogy az őszi vándorgyűlést a jolsvai tagok meghívása folytán Jolsván tartja meg.

A közgyűlés után kitünő társas ebéd volt a Tompa-szálló éttermében. — Az ebéd alatt dr. Löcherer Tamás elnök nagy tetszéssel fogadott pohárköszöntőben éltette a vendégeket, s a baráti együttérzésre és összetartásra emelte poharát.

Ünnep után.

Ezen referáda rovátka azért adtuk e címet, mert mult vasárnapi számunk vezető helyén azt írtuk: „ünnep előtt.” Akkor még tártkarokkal vártuk a vármegyei általános tanítóegyesület közgyűlésére a tanügy apostolait. Most már referálunk ittletükről, mert el is búcsúztunk tőlük. De e búcsú mögött még ott lebeg az ünnep utáni hangulata s ki merjük jelenteni, hogy e benyomást hivatásuk körébe visszatért tanítók is érzik.

Előkészületek.

Ismeretes, hogy a közgyűlés sikere érdekében az érkezők kényelmére előkészületek foly-

homlok-csontokat egyenként összeszedgetni, a melyeket akkor, mivel éppen a házunk előtt a járdát készítették, a kövezőmester a kövekkel együtt beépített s bizonyos malitiával emlegette:

— Istenem! hogy fogja ez a szegény financz a feltámadás nagy éjszakáján a maga fejét keresni!

A Plachy Ferencz napszamosai felejtették itt ezt a koponyát; a ki azt, a festészet egyéb reguistumaival együtt a padláson tartotta és, a mitől a költözés alkalmával szörnyen megbor-zadtak az emberek! No, meg én is.

A szép és művelt Hevessy Apollónia — ha nem tévedek — még férje életében Budapesten halt meg.

Plachy Ferencz elhunytát a hírlapok elmulasztották feljegyezni. Engem legutóljára a nyolczvanas évek végén látogatott meg Vácson, mikor úgy hirtelt, hogy állandóan Pusztaszent-Lőrinczre ment lakni.

Olajtestményeiből egy pár a gömörmegyei muzeumban látható; néhány családi képét Sajó-Gömörön a Szentiványi-család őrzi.

Levelezéseim közt megvan Gáspár Imrének néhány sor írása, a melyben szó van róla, hogy Plachy őt Rimaszombatban lefényképezte tanulótársával dr. Bernát István közgazdasági íróval. A kép állítólag igen sikerült.

Mindössze ennyit kívántam ez alkalommal a magyar képzőművészeti társulat keletkezéséről megemlíteni. *Id. Farkasfalvy Imre.*

tak. Így vált lehetővé, hogy a nagyobbbrészt már 1-én érkező vendégek egyes tanúgybaráti házaknál szíves szállást nyertek. Ugy ezen vendégszerető házak, valamint az előkészítő bizottság e részbeni fáradozása *Pogány István* tanfelügyelő vezetésével, *Matolcsy Pál* és *id. Török József* igazgatók közreműködésével, méltán számíthatnak a tanítóegyesület hálájára.

A hangverseny.

Ez a hangverseny városunkban érkezett vendégeinknek mintegy szíves, méltó, meglepetés-szerű fogadtatására volt esütörtök este, a közgyűlést előző nap, a Hungária nagytermében. Tehát nyitánya volt a közgyűlésnek s valószínűleg haladást jelent társadalmunk életében.

Haladást nem annyiban, a mennyiben művészeti szempontból régebbi hangversenyeinkre vagy az egyes szereplőknek a multban történt szerepléseire hátrányosan prejudikálna s így a régiek rovására nyerne most dicsőítést. Hanem annyiban, hogy mintegy összeolvadást, társadalmi bekapcsolódást, erre való törekvést jelent a tanítókkal, kiket épen a társadalom a kultura alapvető munkálatainál olyan előnyösen kihasználta, de mégis bizonyos inferioritásban tartott.

Ilyen eszmei tartalommal valóban följegyzésre méltó, hogy rangra való tekintet nélkül vállalkoztak hölgyeink és férfaink egy szereplésre, valamint az ünnepélyen való részvételre! Bár járulna hozzá a tanítóegyesület helyzetének megértéséhez, becsüléséhez és emeléséhez!

A mi a hangversenyt művészeti szempontból illeti, bizonyos, hogy egy estére elegendő, szívet-lelket betöltő művészeti érdekességeket produkált.

Minden egyes száma értékes volt. A milyen gyengéd mélységgel adta elő *Vietorisz Gyuláné* Farkas Imre egy-két költeményét, épolyan könnyed szeretetreméltósággal csevegte el *Máthé Jenőné* a kitünően megírt monológot, a „fiam lakadalmát.” *Szűcs György* énekeiből megszólalt a kurucz lélek s mély érzésével juttatta kifejezésre a kuruczdal sajátos, eredeti, kesergő hangulatát. Ebbe a hangulatban állt utána bele *Boga Jolán* a *Czinka Panna* melodrámaival és szinte drámai erővel szárnyalta túl a darab technikai nehézségét.

Laffersz Sándor hegedűjátéka művészien beedződött rutinnal hatott és nagy sikert aratott. Hasonlót kell mondani az őt kísérő *Pásztor Gyula* zongorakíséretéről, valamint az egyéb számokat kísérőkről is. Ezek voltak: *Kolbay Sárika*, *Ráróssy Aranka* és *Schwalm Nándor* zongora, valamint *Jakovetz Ilonka* czimbalom kísérete.

Kolbay Sándorné énekszámával szemben kifoghatatlan a kritika az elismeréssel s mostani szereplésére is azt kell mondani, hogy technikája, művészi intelligenciája, kedves előadása valóban magas színvonalon áll. Kellemes meglepetés volt *Cziner Irma*, *Czékus Gabriella*, *Illés Ilona* és *Rásky Jolán* quartettje is, mely igen sikerült egybeolvadással keltett hatást. A *Matolcsy Pál* által kitünően vezetett vegyes dal-körre meg azt mondjuk, hogy ez a kar a műérzék fejlesztésére még sokat fog tenni társadalmi életünkben. A hangversenyt kedélyes tánc követte.

A közgyűlés.

A közgyűlés volt mindenestre a gyülekezés leglényegesebb pontja. 10 órakor kezdődött az állami leányiskola tornatermében. A himnus után a gyűlést *Pogány István* szép szavai nyitották meg, köszöntve a hatóságok képviselőit és a tanítóegyesületet. Erre *Bornemisza László* főispán, dr. *Fornet Gyula* vm. főjegyző és dr. *Verecs Samu* az egy. prot. gimn. igazgatója szólaltak fel és sikert kívántak a gyűlés munkájára.

Ez után következtek a gyűlés főbb tárgyai, nevezetesen: *Pogány István* kir. tanfelügyelő alapos igazgatósági évi jelentése, *Zsiráy József* rőcsei és *Keszler János* nyustyai tanítók gyönyörűen kidolgozott felolvasásai. Előbbi a tanítók száncalmas anyagi helyzetét fejtegette, utóbbi pedig a tanítóegyesületek reform küzdelmeibe világított bele. Mindkét felolvasás nagyobb vitát provokált és reméljük, hogy a megvitatott eszmék üdvös kialakulása talán-talán csak megteremtí végre valahára a tanítóegyesület egyöntetű fegyelmi és anyagi helyzetét s ez által nemesen föl fogott hazafias munkáját.

Voltak még a közgyűlésnek ezeken kívül

teljesen a tanítóegyesület beléletébe vágó pontjai, melyekre részletesen nem térhetünk ki. Ilyenek, a választmányi előterjesztések, segélyi, alapítványi, pénztári ügyek, indítványok, tisztújítás. Új elnök lett *Törköly József* a rimaszombati fiúiskola igazgatója. Mindezek után pedig jött az elnöki berekesztő és a Szózat.

A közebéd.

Ez a gyűlés után a Hungária nagytermében volt körülbelül 200 terítéssel. Mondani sem kell, hogy a jól végzett munka után kedélyesen folyt le. Köszöntőket mondtak: *Pogány István* tanfelügyelő az újonnan megválasztott elnökre: *Törköly József*re, *Csizi Béla* (pelsőczyi tanító) a tanfelügyelőre, *Járossy Endre* (rozsnyói) városunk polgármesterére, *Váry János* (rimaszombati) a jelenlevő egyházképviselőkre; *Matolcsy Pál* (rimaszombati) a gondnokságra; *Lipták Endre* (rimakokovai) a rimaszombati gimn. tanári karra; *Czinczik Nándor* (helpai) a tanítószegélyében; *Máres János* (sajólénártfalvai) a hangverseny szereplőire; *Dr. Kovács László* polgármester a város nevében; *Törköly József* új elnöki minőségben; *Traum Péter* s. lelkész a tanítónőkre; *Bihary István* s. tanfelügyelő az új tisztikarra; *Littkey György* *Matolcsy Pál*ra; és újra *Máres Bihary* s. tanfelügyelőre; *Bihary I. ifj. Törköly József* egyesületi ügyészre és végül maga az újonnan választott fiatal, tehetséges ügyvéd.

Ebéd után a társaság oszladozni kezdett s bizonyára azzal a benyomással távozott el mindenki, hogy a tanügyi kultúra e nagyjai, újabb haladást tognak jelenteni e kultúra történetében.

Erdészek gyűlése.

A Borsod—Gömör—Hevesmegyei erdészeti egyesület folyó hó 2-án d. u. 3 órakor tartotta éves közgyűlését városunkban, a vármegyeháza díszes nagytermében. Ezt megelőzőleg pedig választmányi ülés volt.

A gyűlés eredményéről abban számolhatunk be, hogy az inpozáns keretben, nagy érdeklődés mellett folyt le. Jelen voltak: *Gesztes Lajos* elnök.

Jelen voltak mint vendégek: *Bornemisza László* főispán, a vármegye képviselőjében és az alispán helyett *dr. Fornet Gyula* vármegyei főjegyző, *Szakall Vincze* árvászeki elnök, *Komáromy István* tb. főjegyző, lapunk szerkesztője. *Lengyel Iván* vm. árvászeki elnök, *Máriássy István*, *dr. Soldos Béla* és *Fáy Barna* vmegyei aljegyzők, *Ziman Ede* és *Halmi László* erdőmesterek a szepesmegyei erdészeti egyesület nevében és megbízásából. Nógrádból *Mányay Imre* erdőmester. *Marikowsky Géza* nyug. Coburg hercegi főintéző, *Kirinyi Béla* csetneki földbirtokos, erdész; az egyesület részéről és a kormány képviselőjében *Zachár István* kir. erdőfelügyelő, *Gesztes Lajos* egyesületi elnök, *Borhy György* gyöngyösi földbirtokos és *Hering Samu* Coburg hercegi erdőmester alelnökök, *Mitske Gusztáv* egyesületi titkár, *Szénássy Béla* egyesületi pénztárnok, továbbá *Pék József* kir. erdőtanácsos a kir. erdőhivatal vezetője, *Csász kóczy Károly*, *Okolicsányi Lajos* *Bradoffka Károly* és *Szepesházy Kálmán* Coburg hercegi erdőmesterek, *Bobok Tivadar* rimamurányi erdőmester, *Mayer Géza* gróf Andrássy Dénes erdőmestere, *Pauchly Rezső* rozsnyói püspökségi erdőmester *Mölcer Gyula* rimaszombati és *Kellner Viktor* dobsinai erdőmesterek s még számosan az egyesületből, számszerint vagy ötvenen.

A gyűlést zajos éljenzés között *Gesztes Lajos* egri érsekségi erdőmester elnök nyitotta meg. Első sorban üdvözlö az egyesületi tagokat, azután *Bornemisza László* főispánt, ki a gyűlésen megjelent. Napirend előtt *dr. Fornet Gyula* vmegyei főjegyző üdvözlö a vármegye, az alispán nevében és megbízásából szép szavakban az egyesületet, mint olyan hatóságát szert, mely a közigazgatással karöltve munkálja együtt az erdészeti ügyeket, melyek hazánk közgazdasági viszonyaira és fejlesztésére nagy hatással vannak.

Ezután *Mitske Gusztáv* sorolja fel a képviselői megjelentek névsorát, majd *Lukács Géza* alispán üdvözlö sorait olvasták fel, mire *Kolbenheyer Gyula* hercegi főerdész indítványozza, hogy a Karlsbadban üdülő alispán táviratilag üdvözlőtlenség.

Gesztes elnök szívből eredő meleg és

értékes szavakban parentálja el *br. Bánffy Dezső* volt miniszterelnököt és az erdészeti egyesületnek 17 éven át volt elnökét. Indítványozza, hogy érdemei és gyászos emléke jegyzőkönyvben örökíttessenek meg, továbbá, hogy e szomorú alkalomból az országos erdészeti egyesülethez részvétirat intéztessék.

Majd *Mitske Gusztáv* egyesületi titkár olvassa fel a múlt ülés jegyzőkönyvét és az év eredményéről ügyes tollal megszerkesztett éves jelentését.

A titkári jelentés után *Hensch Emil* Coburg hercegi erdőmester terjeszti elő a számvizsgáló bizottság jelentését, melyszerint a bevétel és kiadás arányban állottak, sőt 305 kor. 05 fillér maradvány, mely csatolmány a tőkéhez, az egyesület vagyona ma megközelíti a 7000 koronát.

A pénztári jelentés szerint a tagok száma már 116, melyben egyes magán erdőbirtokosok neveivel is már találkozunk, így jelesül vármegyénkől *Knöpfler Károly* alapító tag, *Hevessy László* földbirtokos és *Nagy Elemér* főszolgabíró földbirtokos. Hevesmegyéből is vannak tagok, Borsodból azonban egyetlen egy sem. A pénztárnoknak a felmentés, mivel a számadások teljes rendben találtattak, megadatott.

Ezután *Gesztes Lajos* elnök tekint vissza az egyesület 5 éves multjára, melyszerint az egyesület működésében nem volt szegény s ma már más testvér egyesületek is karöltve és eredményesen működnek és haladnak. Elérkezett az az időpont, midőn az első ízben megválasztott tisztikar tisztét leteszi, megköszöni a bizalmat és a tisztikarral együtt lemondását bejelentvén, a korelnöki állásra *Csász kóczy Károly* hercegi erdőmestert hozza javaslatba. *Csász kóczy* korelnök üdvözlö első sorban a jelenlevő *Bornemisza* főispánt, azután az alapszabályok értelmében a választásra tér reá. A szavazás szavazó czédulákkal rendeltetvén el, a szavazatszedő bizottság a kisterembe vonult vissza. A szavazás eredményét *Hering Samu* hercegi erdőmester szavazatszedő elnök jelentette ki, mely szerint a tisztikar a következőleg választotta meg: elnök lett: *Gesztes Lajos*, alelnökök: *Borhy György*, *Hering Samu*, titkár: *Mitske Gusztáv*, másodtitkár: *Fábián Béla*, pénztárnok: *Szénássy Béla*, választmányi tagok: *Bobok Tivadar*, *Csász kóczy Károly*, *Dénes Géza*, *Ferenczy Ede*, *Mayer Géza*, *Pék József*, *Tornay Gyula*, *Zahar István*, *Okolicsányi Lajos*, ifj. *Kellner Viktor*, *Kolbenheyer Gyula*, *Vadász Jenő*, *Pauchly Rezső*, *Kostyenszky Pál*, *Fisch József*, pénztárvizsgálók: *Tindly József*, *Csoma Gusztáv*, *Hensch Aurél*.

Csász kóczy Károly melegen üdvözlö az új elnököt és tisztikart. *Gesztes Lajos* emelkedett szép szavakban köszöni meg a megtisztelő bizalmat az egész tisztikar nevében és erejüktől telhetőleg fogják meghálálni a bizalmat és az egyet érdekeit szolgálni és fejleszteni.

Olvastattat a szepesmegyei erdészeti egyesület átirata az erdészeti egyesületek fejlesztése czéljából való egyesülésre. A titkár előadja a választmányának az átiratra vonatkozó határozatát, mely szerint csatlakoznak a javaslatához azzal a megjegyzéssel, hogy azért a Borsod—Gömör—Hevesmegyei Erdészeti Egyesület önállósága és czime maradjon meg. A közgyűlés egyhangulag fogadta el a javaslatot.

Tornay Gyula egri káptalani erdőmester tesz ezután előterjesztést, hogy pályadíjak tüzesenek ki időnkint. Az indítvány a titkár hozzászólása után elfogadtatik.

Gesztes elnök javasolja, hogy a jövő évi közgyűlés idejét és helyét a választmány állapítsa meg és tegyen erről előterjesztést. A közgyűlés az elnök előterjesztését elfogadja.

Végül *Kolbenheyer Gyula* Coburg hercegi főerdész a vadászati törvény revisiója érdekében egy memorandumot készített, melyet az idő rövidsége miatt nem kíván most felolvasni, de azt átadja bírálat czéljából az elnöknek. A közgyűlés örömmel fogadja a memorandumot.

Elnök indítványozza, hogy gróf *Serényi Béla* földművelésügyi minisztert és *Károlyi Mihály* gróftól védnökévé válasszák, továbbá gróf *Serényi* miniszter és *Podhráczky* András hercegi erdőigazgató az egyet érdekében kifejtett munkásságáért táviratilag üdvözlőtlenség. A közgyűlés egyhangulag fogadta el az indítványt. Ez-

után elnök szép szavakkal zárta be a közgyűlést és az illustris társaság a helybeli főgimnázium tornacsarnokába vonult a hirdetett és programba vett felolvasás meghallgatására.

A főgimnázium tornacsarnokában szép és intelligens társaság volt már együtt d. u. 6 órakor, hogy az érdekesnek ígérkező felolvasást meghallgassa. A felolvasás tárgya volt *Bund Károlynak* az erdő művelése és haszonvétele című tudományos füzete. A felolvasást *Mitske Gusztáv*, az egyesület jeles tollú és agilis titkára végezte; gyönyörű, a természetből felvett vetített képekkel. Végig vezette és bemutatta az erdőt kezdetétől a mai napig, a midőn már nagy és gazdag ipartelepek dolgozzák fel hazánk fatermékeit. A felolvasás és a szép képek az egész idő alatt lekötve tartották a közönséget és annak végeztével a felolvasást lelkesen megéljenezték és megtapsolták. A vetített készüléknél *Gál Bandi* végzett gimnázista működött közre egy társával ügyesen.

Felolvasás után a társaság a Széchenyi-kertbe vonult vacsorára. Körülbelül 70-en vettek részt vegyesen hölgyek és urak, a szépen terített asztalok mellett. A jelenvolt hölgyeket *Mitske Gusztáv* titkár köszöntötte fel hasonlatokban gazdag szép toasztban, majd pedig *dr. Kovács László* v. polgármester mondott ügyes és szellemes felköszöntőt a kedves idegen vendégek egészségére és azzal az óhajjal, hogy mielőbb Isten hozza őket ismét körünkbe.

Az izletes vacsora után, melyet *Jellinek Jakab* vendéglős szolgált fel, a társaság egy része táncba ugrott és *Oláh Gyula* jó muzsikája mellett hajnali 2 óráig ropták a híres gömöri csárdást.

A vendégek 3-án reggel 8 órakor utaztak el a Szinyecz hegyre kirándulásra, hol a Rimamurány-salgótarjáni vasmű részvénytársaságnak voltak szívesen látott vendégei.

Széljegyzetek.

Pünkösöd ünnepén olyképen érezhetjük magunkat, mint az álomból fölébredt ember, aki öntudatlanságából öntudatra ébredt, megdörzsöli a szemét, szétnéz a világban, a fényben és értelmézi az életet! Ilyenkor az ember belemélyed a *Lélekbe*, a ki pünkösdkor jött s a kiról az Irás mondja, hogy a teremtéskor ottan lebegett a sötét vizek felett.

Az ember érzi, hogy valamiképen *Lélekbe* mélyed s valami nagy Ertelemből szívja a maga értelme elemeit, melyekkel meg akarja érteni az életet, szóval értést szerezni önmagának.

Ez a lélek felülről, vagy mondjuk kívülről jött. Nem mi szültük, hanem csak érezzük, hogy megfejthetetlen sejtés köt hozzá, belőle táplálkozunk s az emberiség az idők folyamán mindig tovább és tovább bontogatja ki belőle értelmi szárait és nagyszerű eszményiségek szárnyait terjesztgeti ki a világ fölött.

Hogy hasonlattal éljünk, olyan ez a *Lélek* a mi értelmünknek, mint a szemnek a fény és a virágnak a nap. A fény izgatja a szemet a látásra. Természetes rokonság van közöttük s e rokoni bekapcsolódás révén teszi a szem magáévé a mindenség elemeit, melyek a fénybe vannak helyezve.

Ép így van a virág a nappal szemben. Mint-hogyha csak dróttalan távirón közlekednék a nap sugaraival; a mint megszületik, azonnal a napra néz. Pedig nem ismeri, csak *messziről érzi*. Mikor pedig érzi, kinyitja sóvárgó kelyhét és világot, fényt, meleget kér a naptól. S hogyha e kettő közötti egyesülés viszonyát nem zavarja meg semmi, akkor a nap a virágot színnel és bájjal ékesíti föl.

Igy van az ember, ez értelmi lény! Amint öntudatra születik, rögtön érzi, hogy a *Lélekkel* rokon s ha élni akar, belőle kell kérni életéhez az értelmi elemeket. Valahogy nem látja az értelem ezt a *Lelket*, de sejtí, vagy talán érzi. Amint a virág sem látja a napot, csak rendeltetése tereli hozzá. Amint a szem sem látja a fényt, csak érzi, hogy ez nyitja fel a sötétséget: a föld mélyeit, a végtelenség titkait s nélküle a sötétség mind valami borzasztó hályog nehezdednek reá s nem tudna mást, mint tapogatózni a rejtélyek birodalmában.

Bizony-bizony ilyen a *Lélek*, az örök Ertelem nekünk is, nekünk szegény embereknek, akik-

nek érteni a földadata, sokszor kínos vergődő sorsa. Valósággal odasodor értelmünk hozzá s talán leghebbeben ezt fejezi ki a szoltáros az emberiség nevében: de profundis clamavi ad te Domine, a mélységekből kiáltunk feléd Uram!

Azonban a kedves, szives olvasó ne értsen félre. Nem pünkösdi elmélkedést akarunk írni. Bevalljuk, hogy előbbi rövid bevezetésen nyugvó hangulatot a „Magyar Zsidó” egyik utóbbi száma is uralja és szülte. Sőt mivel őszintén gondoljuk, őszintén ki is írjuk, hogy nem erőszakos, tüntető találkozást kívánunk épen pünkösdi gondolatokkal a széljegyzetek hasábjain rendezni. Csak elismerést nyújtunk véletlen összetalálkozás folytán a Szellem, a Lélek ünnepe annak a magasabb szellemi föltogásnak, melyről a többi közt a „Magyar Zsidó” is tanuskodott.

A „Magyar Zsidó” az orthodox zsidóság lapja. Nem régen a következőket írta: A pozitív vallások alapján élők kölesönös tisztelettel, kölesönös szeretettel kell, hogy viselkedjenek egymás iránt. Összefogva, együttesen kellene működniük, hogy az istentagadók, vallástalanok ellen közösen védekezzenek. Ez után egy egyházat ért alaptalan támadásra térve kimondja, hogy „már régen és számtalanszor elíteltük a szennyek csinálót” és „tüzes korbácsot érdemlő gazficzkó”, aki ilyeneket cselekszik!

Ime, ezek azok a minél szélesebb rétegekben elterjedést és terjesztést érdemlő szavak! Bár igaz, hogy már nem is nagyon meglepetésszerű a tény, hogy újabb időben majdnem minden felől hallatszanak ilyen hangok.

Eddig rendben is volnánk. Most csak még a széljegyzeteknek meg kell mutatni, hogy miként illesztik bele e szavakat az előbbi bekezdés konkluziójába? Ugy, hogy fölveszik újra a konkluzió szavait. Tehát mondjuk:

Tagadhatatlan tény, hogy a népek fölött ott ül az Istenség eszméje! Ez mint kiirthatatlan örök eszme társadalmi szempontból nem is annyira tudományos, mint inkább etikai elbírálás alá eshetik. Mivel pedig épen a társadalom ez eszméivel szemben bizonyos telekezetekre oszlik, nem lehetünk folytonos harczban, hanem érvényt szerzünk ez eszmének az által, hogy békét hagyunk egymásnak és megbecsülünk mindenkit, akinek akár a hagyomány, akár a születés, akár a faji jelleg, vagy nevelésből származó vallásos meggyőződés sajátos, mások meggyőződésének megsértését kizáró jelleget adott!

Itt van tehát a széljegyzetek kezdő hangulata és a „Magyar Zsidó” szavainak tartalmi eszmeköre egymás mellé állítva. S ha most ez összeállításnak még legvégső konkluzióját is le akarjuk vonni, akkor már nevében nevezhetjük meg a gyermeket. Akkor előáll egy szó, de hogy szó, egy igazság, a mely olyan divatos, a mely olyan dédelgetett, a melyet mindenki szeret hallatni, de oly kevesen tudnak követni s ez — az igazi liberalizmus!

Az a liberalizmus, a mely iránt olyan érzékenyek az emberek . . .

Az a liberalizmus, mely kitüntető megbecsüléssel siet keblére ölelni azokat, akik ezt valóban magukévá teszik . . .

Az a liberalizmus, melyet már Leibnitz is emlegetett, midőn a telekezetek egységesítéséről álmodozott . . .

Az a liberalizmus, mely békét hagy és hagyott a tudományos alapokon álló kutatásoknak és jóértelemben vett szabadgondolkodóknak . . .

Az a liberalizmus, mely nem privilegizál egyoldalú egyéni álláspontokat megdönthetetlen társadalmi érdekek rovására . . .

Az a liberalizmus, mely belátja, hogy a pozitív, tudományos kérdéseken kívül vannak az emberiségnek etikai kérdései is, melyeknek bele kell olvadni nagy elvekbe, hogy az emberiség folyton farkasszemet ne nézzen egymással.

Az a liberalizmus, mely tudja, hogy mindig kikezdik az emberek érzékenységét és örökké ellenállásra fognak találni azok, kik a vallásos meggyőződés sértegetését czélozzák . . .

És végül még az a liberalizmus, mely valamiképen nagy értelmi kiterjedéssel ott lebeg az emberiség felett és segít törtetni a magasztos eszménység felé . . .

Emberek! Ha ez volna bennünk, mi volna? Itt lebegne felettünk a Lélek, az Értelem! És

sietnénk felé! Gyorsabb volna a haladás, mert kevesebb lenne a megállás. Nagyobb az egység, kevesebb a tagozottság. Üdvösebb a béke, mert kevesebb a harc. Több a szeretet, kevesebb a gyűlölet. Szóval: örökké pünkösöd volna . . . Tessék hozzászólni!

Hirek és vegyesek.

Olvasóinkhoz. Tisztelettel felkérjük lapunk mindazon olvasóit, kik még az előfizetést meg nem ujtották, avagy hátralékaikat ki nem egyenlítették, hogy úgy az előfizetést megújítani, mint a hátralékos előfizetést kiegyenlíteni sziveskedjenek. Tisztelettel

a „GÖMÖR-KISHONT” kiadóhivatala.

Boldog pünkösdi ünnepeket kívánunk lapunk előfizetőinek és munkatársainak!

A „GÖMÖR-KISHONT”

szerkesztősége és kiadóhivatala.

Személyi hírek. Coburg Lipót kir. herceg holnap érkezik Balogvárra és őzbakra fog cserkészni. A vadászat előre láthatólag szép eredménnyel fog járnai, mert sok szép kapitális példányt nyomoztak ki az erdőörök.

A rozsnyói székeskáptalan körében általános örömet és meglepedést keltő előléptetések történtek. A király ugyanis Marsó Géza székesegyházi örkanonoknak az éneklőkanonokságra, Véner Pál dr. székesegyházi idősb. mesterkanononoknak az örkanonokságra való fokozatos előléptetését jóváhagyván, az ekként megüresedő ifjabb mesterkanonokságot Göbl Márton dr. szentsimonyi plébános papnevelőintézeti rektorak adományozta. Az egyházi férfiak jól kiérdemelt előléptetése hosszú évek során át kifejtett nemes munkálkodásuk méltó elismerése és jutalmazása.

Hivatalvizsgálat. Kolbay Sándor kir. törvényszéki elnök f. hó 1-én kezdte meg a rimaszombati kir. járásbírói ügyvitelének szokásos évi megvizsgálását.

Dr. Mészáros István vezető kir. ügyész f. évi május hó 29-től junius hó 1-ig a rimaszécsi kir. járásbírói büntető igazságügyi adminisztratív teendőit vizsgálta meg és mindent rendben talált.

A helybeli kir. adóhivatalban f. évi első váratlan vizsgálatot május hó 23-tól 31-ig Szombath György p. ü. tanácsos, p. ü. igazgató helyettes tartotta meg az összes kezelési ágazatokra vonatkozólag. A vármegye részéről ezen rovincsolásban: Dr. Saldos Béla megyei aljegyző vett részt. — Bár a hivatal tisztikarában az utóbbi időben több rendbeli személyváltás volt és így annak sok nehézséggel kell küzdenie, a nagy ambícióval működő tisztviselők elért munkaeredménye elismerést érdemel.

Előléptetés. A helybeli m. kir. állami gyermekmenhely gondnoka: Lovass Árpád — mint értesülünk — f. hó 1-től egy fizetési osztállyal előlépett.

Tisztí orvosi vizsga. Dr. Lusztig Sándor volt balogi, jelenleg nógrádberezei orvos a tisztí vizsgát Budapesten sikeresen letette.

Katonai előléptetés. Dr. Groó Béla, iglőfüredi fürdőorvos, városunk szülötte, tartalékos katonai segédorvos, főorvossá lett előléptetve.

Esküvő. Városunk kedves és bájos szülöttjének Beliczky Böskenének és Grosz Jenő budapesti es. és kir. főhadnagy esküvője tegnap fél 1 órakor ritka szép ünnepség keretében folyt le. Hogy mennyire szerettük Böskenét, misem mutatja jobban, mint az, hogy a felvirágozott templom színültig megtelt minden rangú és rendű előkelő közönséggel és az is, hogy a helybeli dalkar Matolcsy Pál vezetése, Fekete Mihály orgona kísérete mellett a szertartás után nászdulóval lepte meg a fiatal párt. A polgári kötetést dr. Kovács László polgármester végezte és szép szóval boldogságot kívánt az új párnak. Hasonlót kívánt Várady Géza apátpleb. tábori főpap Budapestről, aki a frigyét a templomban megáldotta. Tanuként szerepeltek: Farkas Zoltán orsz. képviselőnk és Percz Samu városi

közyám. Mi részünkről sajnáljuk Beliczky Böskenének városunkból való távozását, de a veszteséget pótolja a tudat, hogy megtalálta boldogságát. Ezt tiszta szívből kívánjuk is!

Közyülések. A rimaszombati vármegyei Kaszinó közgyűlését f. hó 10-én d. u. 3 órakor tartja a kaszinó nagytermében.

Rimaszombat és vidéke jótékony nőegyesülete évi rendes közgyűlését f. hó 7-ikén, szerdán d. u. 3 órakor tartja a vármegyeház kis tanácstermében.

Hivatal vizsgálat. A helybeli kerületi munkásbiztosító pénztárnál az állami munkásbiztosítási hivatal kiküldötte: Tórs Kálmán statisztikai főtiszt f. hó 1-én hivatalvizsgálatot tartott s ott mindent rendben találva Zlatnóra, az ottani vállalati pénztár megvizsgálására utazott.

Kinevezés. A m. kir. pénzügyminiszter Szoboszlai István díjtalan adóhivatali gyakornokot a kunszentmiklósi kir. adóhivatalhoz segélydíjas gyakornokká nevezte.

Halálozások. Magyargyerőmonostori báró Kemény Géza volt ajnácskői földbirtokos, ki mint itteni nagybirtokos gyakran megfordult városunkban, de a megyei és közéletben nem igen vett részt, május 31-én 71-éves korában Csekelakán hosszas szenvedés után meghalt.

Grünmann Arnold barkai földbirtokos, a mult hét szerdáján Bécsben, hol egy szanatóriumban gyógykezelte magát, 52 éves korában hosszas szenvedés után meghalt. Zseniális és merész tüzletember volt, ki még csak 10—15 év előtt is fényes anyagi viszonyok között élt. Hült tetemeit szülőhelyére Tiszolcra szállították, hol mult hó 26-án nagy részvét mellett temették.

Szentesi Tóth Kálmán karczagi polgármester — volt helybeli főgimn. tornatanár — felesége 30 éves korában f. hó 1-én Máramaros-szigeten tüdővészben elhunyt.

Nyári multság. A helybeli szabó-iparos ifjuság a Széchenyi-kertben a nyomorék gyermekek és az iparos nyugdíj-egyesület javára, holnap (pünkösdi héttől) világpostával és tombolajátékkal egybekötve, jótékonycélu nyári multságot rendez. Belépti-díj az ünnepélyre 40 fillér, tánczczal egybekötve 1 kor. 20 fillér. Az ünnepély kezdete délután 4 órakor.

Lezuhant a padlásról. Kriska János helybeli eszmadia legény f. hó 2-ikán este ittas állapotban a padlásra ment fel s onnan lezuhant. Esméletlen állapotban vitték be a kórházba.

Huszonöt éves jubileum. Teljesen csendben ünnepelték meg Rozsnyón a mult hétben a „Rozsnyói Híradó” társzerkesztője Váry Lászlónak, mint az iparosinas iskola igazgatójának e téren huszonöt éven át kifejtett munkálkodásának a jubileumát. Ez alkalommal a vallás- és közoktatásügyi miniszter is leiratilag fejezte ki az ünnepelt előtt őszinte elismerését. Mi is őszintén üdvözöljük.

Hangverseny Rozsnyón. A rozsnyói róm. kath. legényegylet ma pünkösdi vasárnapján házalapja javára hangversenyt rendez; melyen városunkból Rábely Katicza, Rábely Etta és ifj. Rábely Miklós is közreműködik.

Uj tanítói és tanítónői állások. A vallás és közoktatási miniszter f. hó 20-iki lejárattal pályázatot hirdet vármegyénkben a következő állásokra: *Bettér*: egy tanítónői (ág. ev.), *Oláhpatak*: egy kántortanítói (ág. ev.), *Putnok*: négy tanítói állás (két ref., két róm. kath.)

Pörkölt multság. A nyustyai vig pörköltöző társaság f. hó 5-én d. u. a szerelem völgyében peccsenyesütéssel és tánczczal egybekötött multságot rendez.

Vizvezeték. Rimaszombat város vízvezetéke és csatornázásának előmunkálatai komoly lépésekkel haladnak a megvalósítás stádiuma felé. A munkálatokra vonatkozó árlejtés már kiirattott, s azok benyújtási határideje folyó junius 12 d. e. 9 órakor jár le. Igaz, hogy e határidő nem valami nagy, de az árlejtés után az ajánlatokat még alapos felülvizsgálat és bírálat alá kell venni, s ehhez is idő szükségeltetik.

Pályázat. A ragályi körjegyzőségnél megüresedett segédjegyzői állásra pályázatot hirdet a putnoki főszolgabírói hivatal. Pályázni lehet julius 1-éig.

Telefon alkalmazása. A pénzügyminiszter rendeletileg megadta a felhatalmazást arra nézve, hogy pénzügyigazgatóságunk a vármegye területén a telefon összeköttetést alkalmazásba vegye.

Templomrabló. Május 28-án éjjel a helybeli róm. kath. templomban a Szent Antal perselyt feltörte egy ismeretlen gazember. A templomszolga kora reggel megrémülten látta, hogy valaki kifosztotta a perselyt s utána kutatva rájöttek, hogy az ajtó feltörve nem volt sehohol, tehát nappal kellett elrejtőzni a tettesnek, ki aztán az orgona mögött, a karzat felett levő ablakon át jutott ki s emeletnyi magasságról leugrott a templom mellett levő kis kertbe, hol a lábnymokat felfedezték. Egyittenni szerelő legényt gyanúsítottak a tett elkövetésével s le is tartóztatták, de alibijét igazolták és szabadon bocsátotta a rendőrség. A nyomozás folyik. — Ez alkalomból érdemes volna foglalkozni először azzal, hogy az Erzsébet-téri kereskedők a vasredőnyön kis ablakokat csináltassanak s a téren és legalább két fúteczán levő kereskedők a pénzintézetekkel együtt álljanak össze és tartanak megbízható állandó éjjeli bolti őr, vagy pedig pótrendőr tartásának költségeit fedezzék.

Megfuladt gyermek. Liptacsik János nagyszabosi gyártelepi lakos munkás mástól éves Erzsébet nevű leánygyermeké május hó 26-án este 6 órakor a ruhamosó fazékba esett és abba megfuldult. A hullaboncolást május 27-én fogantatták. A gondatlan szülők ellen az eljárás megindított.

Panaszkönyv a „Gömör-Kishont” számára. Ezen czim alatt vettük a következő sorokat: „Fülek állomás junius 1. Miért kell a gömörieknek 1 és fél órát várni Füleken, ha kimozdulnak a vármegyéből, vagy haza utaznak. A Budapestre való összeköttetés miért lett rosszabb május 1-től? Kérünk orvoslást. Több intelligens gömöri utas.” Ezzel kapcsolatosan pedig a garamvölgyiek panaszkodnak igen elkeseredett hangon, hogy nekik pedig miért kell Tiszolczon és Breznóbányán sokáig várakozni? Sajnos, e bajokon mi nem tudunk segíteni, de kötelességünk közre adni.

Amire senki sem gondol. Ősz óta talán már negyedszer ujul meg a vörhenyjárvány Rimaszombat területén. Egy pár hétig elalszik, meg újra kitor: egy néhány gyermek ágynak esik, egynehány szülő zeme könnybe lábad, egynehány sir domborodik a temető végén, egynehány ártatlan időselet elköltözik a földi élettől. Keresik az okot mindentel — épületekben, embereken, kerülük a járványos házak lakóit s mindezt jól teszik. De a járvány csiráját nyugodtan türik az utcákon, amerre mindenki jár és gyanútlanul fölszedheti. A vörhenyes beteget lábadozáskor fürdetni szokás és a fürdő vizet, miután meg nem ihatják, az utcára szokás önteni. A lehámló bőr a legbiztosabb terjesztője a vörhenynek, a skarlátnak. Jól megfigyelt eseteket tudunk, hogy az ilyen fürdőviztől az utcán járó és játszó gyermek még azon a napon igen súlyos vörhenybe esett. E sorok írója, mikor gyermekei vörhenybe voltak, nem engedte a fürdővizet az utcára önteni, hanem a kertjében lévő gödörbe és ott is jól dezinficiálta oltott mésszel, hogy senkire ne terjedhessen. Ilyen gondot megkívánhatunk mindenkitől, készakarva senki se legyen a skarlát rettentő járványának terjesztője, felhívjuk a hatóság figyelmét erre a dologra. *Tessék elrendelni és esetleg a kezelő orvosokkal ellenőriztetni, vagy rendőrileg ügyeltetni, hogy minden esetben csak úgy önthessék ki a vörhenyes beteg fürdővizét, ha előbb jól alaposan dezinficiálták valamivel pl. — mésszel.* Azért említjük a meszet, mert így még az utcára öntve is feltűnő lesz és meszes vízbe nincs kedve lépni senkinek. Szomorú tapasztalatok ösztönöznek arra, hogy másokat hasonló szomorúságotól megóvni igyekezzünk.

Büntény-e vagy öngyilkosság? Szirkovszki János utiőr május hó 30-án Rozsfalván a Bredár nevű dülő árkában elvágott nyakkal halva találták. A nyakán beretvával vágott seb tátongett. Bonczolása f. hó 1-én volt a helyszínen Dr. Zehery István törvényszéki orvos vezetése mellett. A nyomozás elrendeltett, hogy forog e fenn bűncselekmény, vagy öngyilkossági szándékból az utiőr önmaga vágta el a nyakát.

Igazgatósági gyűlés. A helybeli ker. munkásbiztosító pénztár igazgatósága május hó 28-án id. *Rábely Miklós* elnöklésével ülést tartott, melyen több betegsegélyzői és kártalanítási ügyet tárgyaltak *Molnár Lajos* igazgató referátuma alapján. Az országos pénztárnak a képviselői állások rendszeresítése ügyében hozott határozata tudomásul vétetett s elhatározta az igazgatóság, hogy amennyiben az országos pénztár jóváhagyja a számellenőri, egy I. és egy III. oszt. kezelői állás rendszeresítését, úgy az erre vonatkozó pályázatot ki fogja írni.

Adományok. A nyomorék gyermekek otthona javára *Gundelvingen Józsefné* 10 koronát, özv. *Hlozek Jánosné* 4 koronát, adományozott; ezért lapunk utján is hálás köszönetét fejezi ki az elnökség.

Nyugtázás. A ref. egyház által rendezett orgona hangverseny alkalmából utólagosan felülfizettek még: *Szombath György* 4 k. *Dapsy József* 4 kor. *Mészáros Kálmán* 2 koronát. Fogadják érte egyházunk hálás köszönetét.

Varga István, ref. egyházi gondnok.

Az ipar támogatása. Az orsz. kamarai értekezlet a napokban tett határozati javaslata a kisipar fejlesztéséről széles kör figyelmét vonta magára. A javaslat teljesen szakít az iparos támogatás eddigi rendszerével s amit helyébe javasol, mindenképen fejlődést jelent. A kamarai értekezlet javaslata azt tervezi, hogy az ingyen gépadományt meg kell szüntetni. Akinek szüksége van gépre, igen kedvező fizetési feltétellel szerezhesse be. Az állam tegye lehetővé, hogy bármelyik iparos vehessen gépet 10—15 éves törlesztésre. Az első évi törlesztés terhet viselné az állam, a következő öt esztendőért kezességet vállalna s csak azután volna a szegény iparos saját erejére utalva. Be kellett látni, hogy az ország kisipara az eddig alkalmazott eszközökkel életképessé nem volt fejleszthető. A befolyásosabb iparos addig hozzájuthatott közöltségen ingyen géphez s ez által jogosítatlan versenyt támasztott szaktársának, amely az egyenlő elbánás elvét sértette meg, és így, ha meg kell venni a gépet s lassanként ki kell fizetni, érvényesül a legjobb, legéletrevalóbb kiválasztásnak elve. A gondolat, hogy állami támogatással nagyon kedvező feltétellel hozzájuthat a kisiparos a géphez, igen egészséges, mert néhány kiválasztott, ingyen géppel ellátott egy pár száz kisiparos helyett ezer és ezer iparos szereli föl műhelyét gépekkel, amelyek erejét és munkaképességét megtokozza. A kamarának az a felfogása, hogy a tehetséget, szorgalmat, munkaerőt nem lehet ajándékba kapni, mert az élet küzdelméhez szükséges eszközöket meg kell tudni szerezni és becsülni minden iparosnak, hogy élni tudjon vele. — Érdekes, hogy a kamara a közös gépműhely támogatását is pártolja felterjesztésében, amely szerint már csak rövid ut vezet a modern, egészséges s egyszersmind leghatásosabb iparfejlesztő eszméhez, a szövetezés eszméjéhez.

Mezőgazdasági tanfolyam. A m. kir. földművelésügyi miniszter a kisebb fokozatu ismétlőiskolához a gazdasági tárgyak tanítására hivatott népiskolai tanítók, illetve tanítónők gazdasági kiképzése céljából f. évi július 18-tól bezárólag augusztus 18-ig az algyógyi, adai, békéscsabai, breznóbányai, csíkszeredai, hódmezővásárhelyi, jászberényi, karczagi, lugosi, pápai, rimaszombati, nagyszentmiklósi, somogy-szentimrei, szilágyosmlyói, szabadkai és esáki (ezelőtt Csákovár, Temes megye) földműves iskolánál 20—20 összesen 320 néptanító, a kecskeméti földműves iskolánál pedig 20 tanítónő részére mezőgazdasági tanfolyamot rendez. A tanfolyamon résztvevő tanítók (tanítónők) 100 azaz száz korona általánynál élveznek, melyből 40 korona ellátási díj levonása után 30 korona a jelentkezéskor, 30 korona pedig a tanfolyam betelevezésével fog kifizettetni. A tanfolyam legszorgalmasabb résztvevői részére minden egyes iskolánál egy-egy 100, 50 és 50 összesen három ösztöndíjat engedélyezett a miniszter. Ezeket a kiküldött a vizsgán fogja az illetőknek átadni. A tanfolyamokra tényleg alkalmazásban levő olyan néptanítók (tanítónők) vétetnek fel, kik mezőgazdasági tanfolyamot még nem végeztek. Felvételi kérvényt a földművelésügyi miniszterhez kell címezni és folyó évi junius hó 10-ig az illetékes tanfelügyelőségnek benyújtani.

Pályázati hirdetmény.

274—1911. sz. **Tornalja** nagyközség előjárósága a lemondás folytán megüresedett községi **szülésznői állásra** ezennel pályázatot hirdet és felhívja mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy bábái oklevelükkel és eddigi működésü bizonylatukkal felszerelt pályázati kérvényüket a községi előjárósághoz folyó évi **junius hó 15-ig** bezárólag annál is inkább nyujtsák be, mivel a később beérkező kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

A szülésznői fizetés évi 240 korona s a szabályrendeletileg megállapított látogatási díjak.

A megválasztott szülésznő állását folyó évi július hó elsején lesz köteles elfoglalni.

A választást a képviselőtestület a f. évi július hó 18-án délután 3 órakor a község házában fogja megejteni.

Tornalja, 1911. május 27.

Facsinay István, jegyző. *Varga Boldizsár*, bíró.

Nyilt-tér.

E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a Szerk.

Az új lovagias honfoglalás!

Rimaszombatban az Erzsébet-téren 95. tjk-ben két ház képezte a nővéremmel együtt egyenlő részben szülei örökségünket. — A nővéremet illető telerészt 1911. február 4-én, 22600 koronáért megvették *Kohn Adolf* és neje *Grünvald Róza*. — Február 6-án ezen félrészt tkvileg nevükre iratták s ugyanakkor a gömör-megyei nép- és iparbank javára 16000 kor. majd febr. 18-án *König, Székely* és *Társas* miskolci bank cég javára 8000 kor. tehát a vételért 1400 kor. meghaladó jelzálog összeggel megterheltek. Ilyen megterhelés mellett mi ezéltől kellett még ugyanezen birtokrészre márcz. 3-án az élethossziglani hasznélvezeti jogot a vevőknek egyik fiok a *Kardos* nevet felvett *Kardos Béla* javára bekebelezeteni — ők tudják. — Alólirott febr. havában gyógykezelés okából távol volt s midőn visszatérve tudomására jött a fentieknek, márczius havában szóval és levélileg felszólította *Kohn Adolf* urat és nejét, hogy a most már tele-tele részben közös tulajdont képező háznak, az első emeletes részére nézve, melynek emeleti része üresen állt, az alsó üzleti helyiség bérlete pedig a f. év május 1-én járt le, barátságos uton addig is, míg a vagyonszösség megszüntethető lesz, megegyezzenek. *Kohn* ur arra kért, várjam be a husvétü ünnepeket, fiai akkor haza jönnek, azokkal kell az ügyet rendezni. — Tartott e a *Kohn* ur fiaival családi tanácsot és miben állapodtak meg — nem tudom, csak arról szereztem később tudomást, hogy tudtom és megkérdezésem nélkül a f. év május 1-től a földszinti lakást és üzlethelyiséget elfoglalva tartja, ugyszintén az emeleti helyiséget is, a melyet hallomás szerint bérbeadott, sőt még máj. 1-én a bérben levő kisebb háznak engemet megillető felerész bérösszegét is a bérlőktől O akarta felvenni. — Hogy ezen eljárás mily kellemesen lepott meg — elképzelhető — annyival inkább, mert az én tudomásom szerint Gömörmegyében eddig még kazárok nem laktak, sőt 37 éves ügyvédekem alatt sem tudok olyan esetről, hogy valaki célzatosan azért szerezte volna meg pénz nélkül valamely közös ingatlanok fele részét, hogy ez által nem csak pénzt szerezzen, hanem még honfoglalást is eszközöljön. — Ilyen új rendszerü honszerzéssel állván szemben, meglehetett engedni, hogy az ősi örökségemnek megvédésére én is tehessek valamit. Felemlitem, hogy 37 éves ügyvédségem alatt hason esetről nem tudok, így nem csuda, ha a régebbi törvényes eljárások kifejezetten ilyen eseteket fel nem sorolnak, ez okból a még mindig formasághoz kötött és nehézkes eljárás mellett — nem oly könnyü az anyagi igazságnak gyors és könnyü szerrel való érvényesítése — a mit a *Kohn* alperes urak valószínűleg jól tudhatnak, mert a midőn a jogtalan foglalás folytán beadott zárlati kérvényem felett a tárgyalás megtartott, az alperesek ügyvédi képviselöte kijelentette, hogy ők tisztán csak jogi alapon védekeznek. — Hogy pedig mit jelent a jogi alapokon

való védekezés, azt úgyhiszem nem kell magyaráznom, mert ez már sok embernek megkeserítette az életét. — Alperes uraknak mit jelent velem szemben honfoglalásuknak jogi alapokon való védelmezése birtokon belül — a már fent felsorolt teleknyvi helyzet és a felforgó egyéb ténykörülmények folytán, a melyeket a perben előadtam s igazolni kívántam, itt azonban nem az alperesek, de magam iránti discrétióból — tárgyalni nem kívánok — nem egyebet, mint hogy csak egy évi huza-vona alatt is tetemesen meg leszek károsítva. Ha tehát én is jogi alapokra állva, érdekeimnek megóvása végett alperesek cselekményét jogilag a per iratokban minősítettem és hangsúlyoztam, törvény adta joggal éltem.

Hogy az ilyen törvényes dolgok csak is a bíróságokra tartoznak és a piacon el nem intézhetők és a perben előadottakért, míg azoknak valótlansága és rosszhiszeműsége be nem igazoltatik, sem kérdőre vonásnak, sem lovagias uton való elintézésének helye nincs — vitán kívül áll — mert ha akár polgári, akár bünyvádi ügyeket más eljárás mellett lehetne elintézni, akkor feleslegesek lennének a törvények. Ha nem lovagiasan, de csak polgári tisztességgel viselkedtek volna velem szemben alperesek, t. i. Kohn Adolf, neje és a perbeli jogi alapokon való védekezésben hozzájuk csatlakozott fiuk a vas-nagykereskedő és tartalékos tiszt ur, t. i. nem foglalták volna el jogtalanul, díj- és illetékmentesen azt, a mi az én tulajdonom és őket meg nem illeti, nem lett volna ok arra, hogy ellenük pótkeresetet adjak be és zárlatot kérjek. Ugy tudom, hogy egy tart. tisztet nemcsak a tisztí kardbojtja, de letett esküje is kötelezi a törvényeknek megtartására, ha tehát Kardos (Kohn) Béla tart. tiszt ur nem csak megengedhetőnek tartotta, a családi tanácskozás után szüleinek fent jelzett honfoglalását, hanem annak pertársi minőségben maga is támogatására

és védelmére sietett — akkor legelsőbbben a vas-nagykereskedőnek a tartalékos tisztet kellett volna felelősségre vonni, hogy megegyezik-e a tisztí becsülettel a más vagyonának jogtalan elfoglalása, nem pedig egy beteges szívbjajos embert, mert ez jogait érvényesíti, megtámadni és olcsó dicsőséget és reklámot hajhászva azt hitetni el a nagyközönséggel, hogy ezek a Kóhn-fiúk igazi kardos gyerekek és a Kardos névnek nemcsak Budapesten, de itt is szereztek már dicsőséget.

Kohn Adolf urat évekkkel előbb, midőn hozám fordult, hogy gyermekei neveltetésére való tekintettel segítségére legyek abban, hogy megfelelő üzleti helyiséghez juthasson és megélhessen — nemcsak ebben segítségére voltam, hanem még több ezer koronáig váltó jótállást is vállaltam érte s az általa a legtöbbször nagyon késedelmesen fizetett bérösszeget is előlegeztem, sőt egy ízben közbenjártam abban is, hogy a más által részére biztosítékul letet 1000 koronát el ne veszítse, ez is mindig díj és illetékmentesen történt. — Bizonyyára ennek méltánylásául eszközölte Ő is az én tulajdonomnak díj- és illetékmentes elfoglalását.

Dr. Kardos (Kohn) Ernő ügyvédjelölt urra nézve — jóllehet Ő is részese a díjmentes honfoglalásnak, mert hiszen ott lakik az én tulajdonomban szüleiével együtt — mint perben nem álló és még nem önálló egyéniségre nézve — készséggel kijelentettem, hogy a perben előadottak Ő reá nem vonatkoznak — ezt tettem teljes jóhiszeműséggel. — Ha annak daczára, hogy elégtételt kapott, ezek után is henczeg és okvetetlenkedik, magáról állította ki azt a bizonyítványt, a melyet már böcs Salamon is régen példabeszédében megmondott.

Vohanka Artur és Ladányi Imre urak azzal jöttek hozzám, hogy Kardos B. tart. tiszt nevében kérnek magyarázatot, én ezen az ismert ténynek folytán izgatott lettem és a megbízott

urakra való tekintettel, nem azt mondtam, hogy idegbeteg vagyok, hanem, hogy engedjenek meg ha ideges vagyok — mert beteges ember vagyok.

Végezetül, ha a tisztí becsületbíróság helyi foghatónak és megengedhetőnek tartja, hogy egy tart. tiszt a más vagyonának jogtalan elfoglalásában habár közvetve is részt vehessen és annak megtartatása miatt perlekedjen, az esetben minden egyébtől eltekintve, kész vagyok a t. tiszt és vasnagykereskedő urnak, akár zsebkendő végére is kiállani.

Rimaszombat, 1911. május 31-én.

Sütő István.

CIGARETTA HÜVELYEK

rendkívül olcsón kaphatók
IFJ. RÁBELY MIKLÓS

könyv-, papirkereskedésében Rimaszombat

Árak 100 darabonként:	Fix	30 fill.
Sirolin	14 fill. Marschall	32 fill.
Kincsem	16 fill. Aba	32 fill.
Kohinor	18 fill. Heba	32 fill.
Pique	20 fill. Jacobi antik.	32 fill.
Sorompó	24 fill. Rizabadi	34 fill.
Club specialité	28 fill. Kader	36 fill.

1 drb cigarettatöltő-gép . . . 14 fillér
100 drb finom fehér szopóka . . . 96 fillér
100 drb finom fehér, kétszer égetett szivarszopóka . . . 1.16 fillér. — Club, Rizabadi, Amra. Exquisit, Lombart, Bonton stb. legjobb cigarettapapirosok olcsóbb, mint bárhol.

Menetrend

a m. kir. államvasutak gömöri főbb állomáshelyeiről induló és érkező vonalaira 1911. május 1-étől.

Tiszolcz—Feled.	
Tiszolczról ind.	4:26 5:53 0— 12:49 0— 4:55 7:50 0—
Rbányáról	5:37 7:05 0— 2:04 0— 6:26 8:58 0—
Rszombattól	6:25 7:50 10:12 2:54 4:26 7:11 9:41 0—
Feledre érkezik	6:55 8:20 10:57 3:22 4:51 7:41 10:10 0—

Feled—Tiszolcz.	
Feledről ind.	7:12 9:02 11:30 1:15 3:52 5:40 8:10 10:11
Rszombattól ind.	8:00 9:45 12:06 2:03 4:33 6:15 8:43 10:46
Rbányáról ind.	8:56 10:41 12:58 0— 5:27 0— 0— 10:40
Tiszolczra erk.	10:15 11:59 2:13 0— 6:45 0— 0— 12:48

Fülek—Miskolcz.	
Fülekről ind.	0— 6:12 10:25 2:58 7:02 0—
Várgeddefürdőről ind.	0— 6:49 11:02 3:33 7:42 9:05
Feledről ind.	0— 7:09 11:18 3:47 8:00 0—
Bánrévéről ind.	6:08 7:52 11:59 4:26 9:14 0—
Putnokról ind.	6:19 8:04 12:08 4:36 9:27 0—
Miskolczra érkezik	7:33 9:10 1:14 5:41 10:41 0—

Miskolcz—Fülek.	
Miskolczról ind.	3:30 6:27 10:57 0— 2:54 7:10 —
Putnokra érkezik	4:34 7:36 12:06 0— 4:01 8:36 —
Bánrévére érkezik	4:44 7:48 12:17 0— 4:13 8:48 —
Feledre érkezik	0— 8:29 1:02 0— 4:56 9:57 —
Várgeddefürdőre érkezik	3:26 8:45 1:17 4:05 5:13 10:28 —
Fülekre érkezik	4:41 9:16 1:49 0— 2:54 7:10 —

Tiszolcz—Brezsnóbánya.	
Tiszolczról ind.	0— 0— 7:16 0— 2:33 0—
Erdőkőzről ind.	0— 4:05 10:30 0— 2:37 5:33
Brezsnóbányára érkezik	0— 4:32 11:09 0— 5:45 11:03

Brezsnóbánya—Tiszolcz.	
Brezsnóbányáról ind.	0— 0— 8:38 0— 5:00 0—
Erdőkőzről ind.	0— 0— 9:15 0— 5:32 0—
Tiszolczra érkezik	0— 0— 11:50 0— 7:45 0—

Brezsnóbánya—Vereskő.	
Brezsnóbányáról ind.	8:10 6:25
Garamszécsről ind.	9:43 8:17
Pohorella-vasgyárból ind.	10:47 9:34
Vereskőre érkezik	11:34 10:38

Vereskő—Brezsnóbánya.	
Vereskőről ind.	4:50 12:43
Pohorella-vasgyárból ind.	5:34 1:20
Garamszécsről ind.	6:43 2:25
Brezsnóbányára érkezik	7:45 3:16

Bánréve—Dobsina.	
Bánrévéről ind.	4:57 8:15 12:40 5:02 9:10
Tornaljáról ind.	5:36 8:54 1:19 5:42 9:51
Pelsőczről ind.	6:19 9:39 2:05 6:29 10:40
Rozsnyóról ind.	7:21 10:49 3:11 7:49 11:51
Dobsinára érkezik	8:41 12:10 4:31 9:13 1:14

Dobsina—Bánréve.	
Dobsináról ind.	4:14 7:40 12:25 4:51
Rozsnyóról ind.	5:31 9:01 1:38 6:10
Pelsőczről ind.	6:20 9:54 2:32 7:02
Tornaljáról ind.	7:06 10:44 3:17 7:51
Bánrévére érkezik	7:36 11:16 3:46 8:21

Pelsőcz—Murányalja.	
Pelsőczről ind.	6:45 2:40 7:20
Jolsváról ind.	8:09 3:53 8:37
Nagyroczéről ind.	9:16 4:35 9:39
Murányaljára érkezik	9:45 0— 10:08

Murányalja—Pelsőcz.	
Murányaljáról ind.	3:56 10:50 0—
Nagyroczéről ind.	4:23 11:27 5:06
Jolsváról ind.	5:06 12:30 5:48
Pelsőczre érkezik	6:04 1:27 6:45

Pelsőcz—Nagyszabos.	
Pelsőczről ind.	7— 2:46 7:30
Csetnekről ind.	8:17 3:46 8:40
Nagyszabosra érkezik	9:13 4:31 9:38

Nagyszabos—Pelsőcz.	
Nagyszabosról ind.	4:15 11:30 5:04
Csetnekről ind.	5:12 12:49 5:57
Pelsőczre érkezik	5:54 1:35 6:39

Bánréve—Ózd.	
Bánrévéről ind.	5:00 8:20 12:55 4:57 9:20
Ózdra érkezik	6:14 9— 1:35 5:37 9:59

Ózd—Bánréve.	
Ózdról ind.	6:58 10:44 3:22 7:22 0—
Bánrévére érkezik	7:37 11:23 4:01 8:01 0—

Rimakokova—Losoncz.	
Rimakokováról ind.	5:20 3:25
Poltárról ind.	6:37 4:41
Losonczra érkezik	7:50 5:50

Losoncz—Rimakokova.	
Losonczról ind.	10— 7:10
Poltárról ind.	11:07 8:35
Rimakokovára érkezik	12:28 10:06

Erdőbénye

gyógyfürdő Zemplénvármegyében, Tokajhegyalján, szél- és pormentes erdősvölgykatlanban. 237 méterre a tengerszín felett.

Fürdőidény: máj. 25-től szept. 15-ig.

Vize kitűnő hatású gazdag vas- és timsótartalmánál fogva a női betegségekben, sápkórban, idegbántalmakban, rheumatikus és köszvényes bántalmakban szenvedőknél. — Meleg kádfürdőkön kívül használhatók: iszap, vasláp, sósfürdők; massage, izzasztó és hidegvíz-gyógyimód. Ivó-gyógyimódhoz mindenféle ásványvíz van készletben. — Kiváló klimatikus gyógyhely a légzőszervi és különösen malárikus bajokban szenvedők részére. — Posta és táviróállomás **Erdőbénye**. Táviratok telefonon adatnak át a fürdőtelepre és telepről. Postai küldemények naponként egyszer szállíthatnak ki a telepre és telepről. — *Allandóan a telepen lakó fürdőorvos: Dr. Asztalos Kálmán Erdőbényéről.* — Vendéglős: **Straszer Herman** tokaji vendéglős, a kinél kitűnő és jutányos étkezés és kifogástalan kiszolgálás lelhető. — Külön izraelita vendéglő.

Vasuti állomás: Személyvonathoz „Erdőbénye Fürdő” megállóhely; gyorsvonathoz; „Olaszliszka Tolcsva” állomás, ahonnan és a hova hatóságilag megállapított szállítási díj mellett bérkocsi közlekedés van berendezve. — A fürdő házilag van kezelve. Fürdőleirást kívánatra küld a

3-6

Fürdőigazgatóság.

Tanulóul

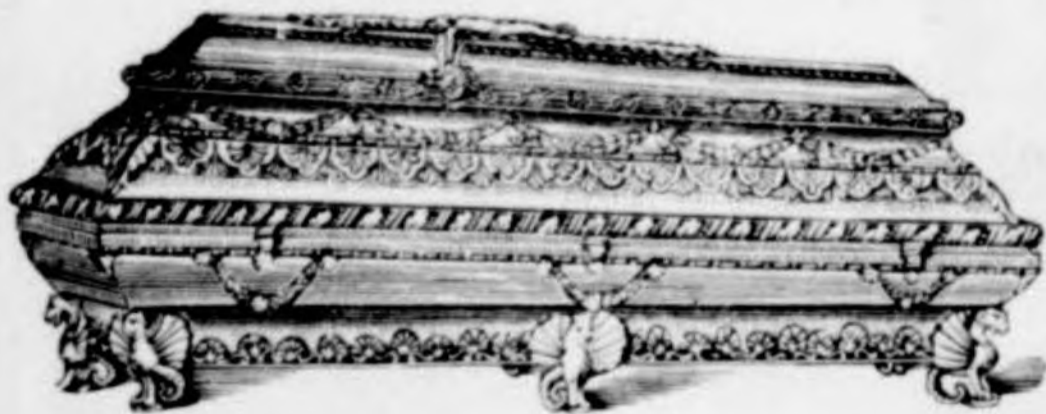
egy 13-14 éves fiú — ki magyarul helyesen írni és olvasni tud — **Id. Rábely Miklós és Fia könyvnyomdájában** felfogadtatik.

Helybeliek előnyben részesülnek.

Értesítés.

Tisztelettel hozom tudomására Rimaszombat város és a vidék n. é. közönségének, hogy 45 év óta fennállott

HOLLÓSY-féle temetkező-vállalatot

átvettem, azt ezentúl a régi név igénybevételével, **Deák Ferencz-utca 24. sz. alatt Zsuffa Kálmán-féle** ujonnan épült házban a saját nevem alatt fogom tovább vezetni. — Kérem ennél fogva mindazokat, kiknek kedves halottaik eltemetése osztályrészül jut, ezen szomorú kötelességek teljesítésével engem megbízni. Elvállalok mindenféle temetkezést és az ezzel járó összes teendőket. Tartok raktáron mindenféle nagyságban és kivitelben érc- és fakoporsót, szemfedőt, sirkoszorút, koszorúszalagot, készítették gyászjelentéseket, ravatalozást stb. mérsékelt áron a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig.

A helybeli és vidéki n. é. közönség jóakaratu pártfogását tisztelettel kéri 23-*

ZAWADZKY EDE

Rimaszombat, (Deák Ferencz-u. 24.)

Szabás-varrás oktatás.

A nyári hónapokat **junius 15-től Nagyroczen** szándékozom tölteni, elfogadok ugyanoda uri leányokat a szabás-varrás tanítására — Mindenki saját vagy hozzátartozói részére készítheti ruháit. — Bővebb felvilágosítással, hova a jelentkezéseket is kérem, szolgál:

POLITZER IZA Kiskunfélegyháza, **Kossuth-utca 12. szám.** 2-2

Eladó ház.

Rimaszombatban a **Kmetty-utca 5. szám** alatti ház (magános udvarral, a Thököly-utczára is nyíló fronttal) **eladó**. Értekezni lehet: **Benyó László** és **Dr. Benyó Gyula** ügyvéd rászombati lakosoknál. 2-*

Eladó ház.

Kossuth Lajos-utca 35. számú ház, melyben több lakás van és külön udvarral bir, — szabad kézből eladó. Venni szándékozók értekezhetnek ugyanott **Rentka Jánossal.** 2-*

Női szabó-üzlet megnyitás!

Van szerencsém Rimaszombat és vidéke uri hölgyközönsége becses figyelmét felhívni a **Rimaszombatban, Tompa-utca 36. szám** alatt megnyit

angol és francia divatszalonomra.

Készíték minden e szakba vágó munkákat a legújabb divat szerint a legnagyobb megalégedésre.

Becsés pártfogást kér

4-12

Kézi és tanulóleányok felvétetnek! kiváló tisztelettel

Özv. Hruska Rezsőné.

SOÓS GYULA és TÁRSA

temetkezési vállalata Rimaszombat.

Állandóan nagy raktárt tart **koporsókban** u. m. fa, utánzott és valódi ércben.

Szemfedőkben: tarlatán, bobinett, selyem-illusion és selyemgázban.

Halotti lepedőkben: cambrie, szatén, atlasz és noblesz-selymekben.

Sirkoszorukban: bámulatra méltó nagy választék.

Ajánlkozik temetések rendezésére úgy helyben mint vidéken a legegyszerűbb kivitelől a legdiszesebb kivitelig.

Gyászjelentések elkészítése és azoknak szétküldése csupán önköltségi áron számíttatik fel.

A Rimaszombati Kereskedelmi és Közgazdasági Bank R.-t.

Üzletteleink. — T. közönségnek szives tudomására hozza, miszerint a mai követelményeknek megfelelőleg **Rimaszombatban** felépített

gépgyárát és gépjavitó műhelyét üzembe hozta.

Gyárt és javít: motorokat, cséplőket, elevátorokat és mindenféle gazdasági és ipari gépeket, malomberendezéseket és vasszerkezeti munkákat. ::

Hengerrovátkálás gyorsan és pontosan eszközöltetik.

Autogén gyorsforrasztás tengely vagy bármilyen öntött vasalkatrészekre 24 órán belül eszközöltetik.

:: Állandó raktár mindenféle gazdasági gépekben ::

A géptulajdonosok felkéretnek, hogy javításra szoruló gépeket mielőbb szállítsák be, nehogy későbbi időszakban beállani szokott torlódás miatt, az késedelmesen eszközöltessék. 23-*

Megbízható ügynökök felvétetnek.

Megbízható ügynökök felvétetnek.